

Posudek bakalářské práce: Michaela Trčková: Motivace k dobrovolnictví v OS Malíček

Cílem posuzované bakalářské práce je teoreticky pojednat téma dobrovolnictví a vlastním kvalitativním výzkumem v občanském sdružení s názvem Malíček posoudit motivaci, která vede dobrovolnice k zájmu o děti odložené v kojeneckém ústavu.

Co je obsahem práce: Teoretickou část uvádí kapitola věnovaná motivaci. Rozbor se odehrává na poli psychologie: rozlišuje motivy primární a sekundární, řízené zaprvé vnitřní potřebou a za druhé vnějšími hodnotami, a popisuje několika myšlenkových konceptů v psychologii. Motivace k dobrovolnictví obnáší typologii motivací a typologii dobrovolnictví. Pohled na historický vývoj neziskového sektoru jde od středověku k vývoji spolků v poválečném a v socialistickém období a vyúsťuje v období let devadesátých a dále. Následuje zpracování tématu neziskových organizací a jejich součástí dobrovolnictví, jeho formální a funkční rozlišení. Text plynule přechází k občanskému sdružení Malíček, kde získala autorka pět respondentek, s nimiž vedla rozhovory, které následně analyzovala a jež nakonec vedly k zodpovězení výzkumných otázek, které zjišťovaly impulzy k rozhodnutí být dobrovolníkem, motivace k dobrovolnému výkonu, předpoklady být dobrovolníkem a satisfakce z činnosti. Přepsané rozhovory jsou jako příloha součástí této bakalářské práce.

Hodnocení teoretické části: Text je kompilační a popisný. Autorka plně využívá možnost desetinného označování kapitol. V důsledku toho se text rozpadá na množství malých několikařádkových kapitol a podkapitol, nadpisů, a zase nadpisů, kategorií, výčtů pojmů. Text se neustále drolí a tříští do větví a odnoží. Šíře záběru ale nenahradí hloubku sdělení, které je povrchové, až povrchní. Často stačí jen stručná citace, či slovníková definice. Pokud dá autorka přednost vlastním slovům, vznikají kuriózní vyjádření, např. „potřeby vycházejí z mozku, ale chtění je mentální povahy“ (str. 14) nebo „co je v hlavě, nemohlo tam vzniknout jen tak“ (str. 10). V rozkošatělém textu zcela schází syntéza, nějaká „nit“ vedoucí čtenáře, vlekoucí se textem a propojující ony odnože, sjednocující a držící pohromadě smysl textu. Historie dobrovolnictví je psána stylem připomínající mytologické vyprávění. Knížete Václava připodobnit k „známým osobnostem dneška provozujícím charitativní činnost“ a celé období středověku odbýt na deseti řádkách není historií, ale výsměchem. Že by materiální problémy dělnické třídy v 19. století podnítky vznik IMCA a skautingu? Zavření vysokých škol v roce 1928 je chybou, snad vzniklou jen nedopatřením. Nejsou rozlišeny pojmy dobročinnost a dobrovolnictví, neziskový sektor a občanská společnost, občanské sdružení a spolek. Tabulky v kapitole 1.4, napěchované údaji o teoriích motivace a jejich charakteristikách, jsou s následujícím textem nekompatibilní a považuji za chybu nechat na čtenáři, ať se sám prodírá informacemi a sám si třídí důležité od nedůležitého.

Hodnocení empirické části: Vágnost teoretické části neumožnila stanovit problém nebo hypotézu ve smyslu opravdové otázky, hledající hlubší pochopení problematiky a nějaké zobecnění, poukazující k hypotéze. Pokud výzkum nemá podporu v teorii, výsledky nemohou být uspokojující. Autorka má tendenci zůstat na povrchu věci. Jako možnou příčinu považují slabé rozlišení primární motivace na základě potřeb a sekundární, pramenící ze zaměřenosti osobnosti. Autorka spíše zdůrazňuje jejich propojenost a podmíněnost, než jejich kontrastnost. Je přeci rozdíl mezi motivy na úrovni potřeb a motivy, kdy na scénu vstupuje díky příznivým společensko-politickým podmínkám i etická stránka motivace člověka, která, mám dojem, při vzniku dobrovolnictví hraje významnou roli a směřuje úsilí do podoby dobrovolného občanského závazku. Jasnější diferencovanost obou vrstev by určitě autorce pomohla zpestit tento neurčitý a při zemi se držící přístup, dávající ráz celé práci. Neříkám, že ve výpovědích není nic zajímavého. Je tam dost dalších pěkných okamžiků, které ale v unylé analýze jako by vyprchaly. Například odpovědi na dotaz o náboženství jsou sice různé, od ateismu přes křesťanství k podivně zlidovělé náboženskosti v podobě „něco mezi nebem a zemí“ nebo „být si sám bohem“, ale stálo by za to jev lépe podchytit a zjistit, že pro dobrovolnictví hraje náboženský cit nezanedbatelnou roli. Jak láska a lítost mění egoismus v altruismus, jak se z osobního cíle oddělí altruistický cíl, kdy služba pro druhého kompenzuje pocit dluhu, jak dobrovolnice zvládají naučit se milovat cizí dítě, co to je, když se řekne „duševní vyvíjení se“, nebo „úplně čistá radost“, vše to by stálo za větší povšimnutí. Vzorek respondentek kromě toho, že je malý, je věkově nehomogenní. To není chyba, chybou ale je nevyužít to a nevysledovat rozdíl mezi generacemi – co když se na dobrovolnicích ve věku 25 let projevuje třeba školní výchova jinak než na generaci ve věku 55? Ani v závěrečném shrnutí nepředstavuje autorka syntetizující dovednost, jen potvrzuje výsledek výzkumu obecně platnými floskulami jako „dělat něco smysluplného“, „mít užitečné pocity“, „zužít volný čas“, „ženy mají kladný vztah k dětem“ atd. Je potřeba ale taky něco pochválit a vyzdvihnout kladnou stránku díla: technické zpracování, tzn. rozřazení do kategorií a podkategorií je přehledné, výpovědi jsou hutné a pěkné, citově bohaté a čtivě podané. Protože práce je další z celé řady prací na FHS s tematikou dobrovolnictví, měly být tyto práce alespoň zmíněny, zvláště když jedna kapitola je přímo vyhrazena pro porovnání s jinými výzkumy.

Dobrovolnictví ze své podstaty je jev, v němž aktér musí jasně (alespoň sám pro sebe) formulovat, že sebe vynakládá na podporu něčeho, co jej přesahuje. Proto mohla mít i autorka pro bádání trochu víc kuráže a jasněji a s větší odvahou se postavit ke zkoumání dobré vůle a nerozměňovat vlastní stanovisko. Pokud bude obhajoba kvalitní, tak by práce mohla být obhájena, ale ne lepší známkou než trojkou.